

היום שאחרי

דן בן-דוד

למדנו הרבה בשנים האחרונות. על עולם מערבי שהצליח, ששה עשורים בלבד לאחר השואה, לאשרר מכבסת תקינות פוליטית המתירה ל"אנטי-ישראליות" להוות פסדה לגייטמית ל"אנטישמיות". על שכנים ששוב אינם חוששים לומר בריש גלי איזה עתיד הם מתכננים לנו – ומתחמשים בהתאם ללא מעצורים. ועל עצמנו, על מגבלותינו ועל סוד קיומנו.

הסכנה לבית השלישי אורבת מבחוץ ומבפנים. מדינה המתקשה לעצור טילים הנמצאים בידי מי שחפצים להשמידה אינה צריכה דמיון רב כדי להבין מה יקרה כשהקסאם יהפוך לקטיושה, כאשר ראשי הנפץ יתפחו מ-20 ל-600 ק"ג, ומ-600 ק"ג לראשי נפץ כימים וביולוגים – ועל ההמשך עובד אחמדינאג'ד ביתר שאת. הסיכון מבפנים בא לידי ביטוי ברמת חיים ההולכת ונסוגה בעקביות מהמדינות המובילות מאז שנות ה-70, מעוני ומפערי הכנסות הגדלים בעקביות במשך עשורים לפסגות מערביות, וממצב שבו האוכלוסיה הנזקקת גדלה בקצב מהיר בהרבה מהאוכלוסיה שמממנת אותה. בשני המישורים, החיצוני והפנימי, הכתובת על הקיר – אם לא נתעשת מיד.

קל מאוד למתוח ביקורת על מה שאירע כאן במשך עשורים ומהלך השבועות האחרונים, אבל חשוב הרבה יותר להסתכל קדימה, על היום שאחרי. בזירה הבינלאומית, יש לציידנו החבר האולטימטיבי – שלפעמים נדמה כי תמיכתו ברוחב קילומטר אך בעומק סנטימטר – וזהו. בסופו של יום, גורלנו בידינו. נכנסנו לישורת האחרונה, ואולי המסוכנת ביותר, של מלחמת העצמאות של ישראל.

מול איומים חמורים בעלי השלכות קיומיות, ישנו יותר מניצוץ של תקווה: עמידה אזרחית איתנה, תחושת שותפות גורל ויכולת לאומית מוכחת לשנות, להשתנות ולמצוא פתרונות יצירתיים מחוץ לקופסה בזמן אמת. איתותים ראשוניים המצביעים על שינוי חשוב בדרך התנהלותנו מגיעים מצד העובדים, המעסיקים והממשלה – שמריבותיהם לאורך שנים שיתקו את המדינה. לפני מספר ימים, נחתם הסכם בין ההסתדרות בראשות עופר עיני, התעשיינים בראשות שרגא ברוש, והממשלה בראשות אהוד אולמרט עם שר האוצר אברהם הרשון שהראו כי ניתן להגיע במהרה ובשקט להסכם שיתן גיבוי כלכלי לתושבי צפון הארץ.

זו הזדמנות יוצאת דופן למנף את יכולתם של שלושת הצדדים לעבוד ביחד כדי להעביר את החברה והמשק למסלולים כלכליים-חברתיים חדשים, הוגנים ובריאים יותר. כבר זמן רב אנו יודעים כיצד יש לעשות זאת – תוכנית משולבת של מתן כלים והספקת תנאים – וזוהי שעת כושר שאסור להחמיצה.

זהו גם הזמן לעשות סדר במשרד הבטחון. יש לקבוע מחדש את מטרות-העל ולגזור מהן את העדיפויות התקציביות באופן בלתי תלוי בפרות הקדושות של העבר. הגיע הזמן להפגיל ממערכת הבטחון את כל הפעילויות החברתיות והפוליטיות, את עיסוקיה בתחומים החופפים מערכות אזרחיות – ולהגדיר בבירור את תפיסת הבטחון הלאומי שתאפשר למדינה לצלוח את הסכנות האורבות לה. לאור היכולות הצבאיות שהופגנו עד כה, נדרשת התייחסות מיידי להגברת יכולת ההתמודדות נגד טילים, יכולת החדירה לבונקרים, יכולת הפעלת אש עזה ממוקדת ומדויקת הרחק מגבולות המדינה ושדרוג היכולות המודיעיניות. הרקע היוני והחברתי של עמיר פרץ מאפשר לשר הבטחון להוביל את השינויים הנדרשים מבלי שייחשד כצמא דם או כמי שאינו רגיש לטובת עובדי המערכת.

זוהי שעת כושר גם במובן רחב הרבה יותר. במהלך החודש האחרון, נוצרה הסכמה לאומית רבת היקף. חשוב לתעל אותה לבניית שיטה פוליטית חדשה שתחליף את המערכת הצנטריפוגלית הקיימת שמתקשה מזה שנים רבות לנהל את המדינה. אין לנו הלוקסוס למסמס את המשאבים המצומצמים ואת הזמן המוגבל שנותר בהתמודדות הקיומית שלפנינו. בכל המפלגות הגדולות ישנם מי שתומכים בשינוי שיטת המשטר כדי ליצור ממשל יציב, בעל ראייה ממלכתית וארוכת טווח. זהו הזמן לשים בצד את המסגרות והמוסכמות שהפרידו בינינו, את החשבוניות האישיים והמפלגתיים הצרים שהחלישו אותנו, להכניס לקואליציה את כל מי שרואה בכך צו השעה, ולהעמיד על קנה – עד תום הקדנציה הזו – שיטת ממשל חדשה.